

سونوگرافی چیست؟

سونوگرافی روشی ساده، بدون درد و غیرتهاجمی برای مشاهده جنین در حال رشد داخل رحم است. با استفاده از این روش می‌توان رحم، جفت، مایع آمنیوتیک (مایع اطراف جنین) و ساختمان‌های مختلف بدن جنین را به‌طور دقیق مشاهده و بررسی کرد. تصاویر به‌دست‌آمده قابلیت بزرگنمایی دارند و امکان ارزیابی دقیق‌تر رشد و سلامت جنین را فراهم می‌کنند.

آیا سونوگرافی برای من و جنینم بی‌خطر است؟

سونوگرافی بیش از سه دهه است که به‌طور گسترده در دوران بارداری استفاده می‌شود و تاکنون هیچ خطری برای مادر یا جنین ناشی از آن ثابت نشده است.

امواج صوتی سونوگرافی هنگام عبور از بافت‌ها مقدار بسیار اندکی گرما تولید می‌کنند که به‌سرعت از بین می‌رود. تنها در صورتی که مدت طولانی روی یک ناحیه ثابت انجام شود، ممکن است این گرما اندکی افزایش یابد. به همین دلیل، فرد انجام‌دهنده سونوگرافی باید اصول ایمنی را رعایت کند. همچنین تمام دستگاه‌های سونوگرافی مطابق با استانداردهای بین‌المللی ایمنی ساخته و کنترل می‌شوند.

چرا در دوران بارداری به سونوگرافی نیاز دارم؟

سونوگرافی بخش مهمی از مراقبت‌های دوران بارداری است. در گذشته پزشکان و ماماها تنها با معاینه فیزیکی وضعیت بارداری را ارزیابی می‌کردند، اما امروزه سونوگرافی اطلاعات بسیار دقیق‌تری در اختیار آنان قرار می‌دهد و تنها روشی است که امکان مشاهده مستقیم جنین را فراهم می‌کند.

گاهی معاینه بالینی نشان می‌دهد که اندازه رحم با سن بارداری مطابقت ندارد؛ برای مثال شکم ممکن است بزرگتر یا کوچک‌تر از حد انتظار باشد. در این شرایط سونوگرافی به بررسی رشد جنین، مقدار مایع آمنیوتیک و سایر وضعیت‌های مرتبط کمک می‌کند.

سونوگرافی در مراحل مختلف بارداری و با اهداف متفاوت انجام می‌شود. تعداد دفعات انجام آن بسته به شرایط بارداری، محل دریافت خدمات و وجود یا عدم وجود مشکلات احتمالی متفاوت است.

سونوگرافی اوایل بارداری (تا حدود ده هفته)

در این مرحله سونوگرافی به پرسش‌های زیر پاسخ می‌دهد:

آیا بارداری داخل رحم قرار دارد؟

چند جنین وجود دارد؟

اگر بارداری دوقلویی باشد، نوع دوقلویی چیست؟

آیا جنین زنده است و ضربان قلب دارد؟

تاریخ تقریبی زایمان چه زمانی است؟

سونوگرافی بین هفته یازدهم تا چهاردهم بارداری

در این بررسی موارد زیر ارزیابی می‌شود:

آیا رشد اولیه جنین طبیعی است؟

چند جنین وجود دارد؟

در صورت دوقلویی بودن، نوع دوقلویی چیست؟

آیا ناهنجاری قابل مشاهده‌ای وجود دارد؟

آیا ضخامت مایع پشت گردن جنین طبیعی است؟

تاریخ تقریبی زایمان چه زمانی است؟

در این زمان ممکن است امکان انجام ارزیابی خطر ناهنجاری‌های کروموزومی مانند سندرم داون نیز برای شما فراهم شود. پزشک یا ماما درباره گزینه‌های موجود اطلاعات لازم را در اختیارتان قرار خواهد داد.

سونوگرافی هفته بیستم بارداری (سونوگرافی آنومالی)

در این سونوگرافی موارد زیر بررسی می‌شود:

تاریخ تقریبی زایمان (که نسبت به سونوگرافی‌های اوایل بارداری دقت کمتری دارد)

تعداد جنین‌ها

رشد مناسب جنین

بررسی دقیق ساختمان‌های بدن جنین برای تشخیص ناهنجاری‌ها

محل قرارگیری جفت

مقدار مایع آمنیوتیک

سونوگرافی‌های بررسی رشد در سه‌ماهه سوم بارداری

در ماه‌های پایانی بارداری سونوگرافی برای ارزیابی موارد زیر انجام می‌شود:

رشد مناسب جنین

مقدار طبیعی مایع آمنیوتیک

وضعیت قرارگیری جنین

بررسی مشکلاتی که ممکن است در مراحل قبلی قابل تشخیص نبوده باشند

بررسی جریان خون با داپلر

دستگاه سونوگرافی می‌تواند جریان خون در جفت یا برخی از رگ‌های خونی جنین را نیز بررسی کند.

در داپلر رنگی، رگ‌ها بر اساس جهت جریان خون با رنگ‌های متفاوت نمایش داده می‌شوند. همچنین جریان خون به صورت صدایی شبیه ضربه قلب شنیده می‌شود. این بررسی اطلاعات ارزشمندی درباره عملکرد جفت و وضعیت سلامت جنین در اختیار پزشک قرار می‌دهد.

سونوگرافی‌های تخصصی در دوران بارداری

اندازه‌گیری طول دهانه رحم

این بررسی با استفاده از یک پروب کوچک واژینال انجام می‌شود و هدف آن اندازه‌گیری طول دهانه رحم است. اگر دهانه رحم کوتاه باشد، پزشک یا ماما درباره احتمال افزایش خطر زایمان زودرس و روش‌های پیشگیری از آن با شما صحبت خواهد کرد.

بررسی تخصصی ناهنجاری‌ها و اکوکاردیوگرافی جنین

اگر در سونوگرافی معمولی یافته‌ای مشکوک مشاهده شود، ممکن است برای بررسی‌های تخصصی‌تر به پزشک فوق‌تخصص ارجاع شوید.

گاهی در صورت مشکوک بودن به مشکل قلبی، بررسی توسط فوق‌تخصص قلب جنین انجام می‌شود. ممکن است سونوگرافی دقیق‌تر یا آزمایش‌های تکمیلی دیگری نیز درخواست شود.

در چنین شرایطی باید زمان آماده شدن نتایج و نحوه اطلاع‌رسانی برای شما توضیح داده شود. طبیعی است که انتظار برای نتایج باعث نگرانی شود و در صورت نیاز، پزشک یا ماما می‌تواند شما را برای دریافت حمایت و مشاوره راهنمایی کند.

سونوگرافی سه‌بعدی

بسیاری از دستگاه‌های جدید قادر به تهیه تصاویر سه‌بعدی از جنین هستند. این تصاویر در صورت شک به برخی ناهنجاری‌ها می‌توانند اطلاعات تکمیلی مفیدی در اختیار پزشک قرار دهند.

تصمیم درباره لزوم انجام سونوگرافی سه‌بعدی بر عهده پزشک یا فرد انجام‌دهنده سونوگرافی است.

آیا انجام سونوگرافی در بارداری اجباری است؟

خیر. انجام سونوگرافی کاملاً به انتخاب شما بستگی دارد.

با این حال، سونوگرافی تنها روشی است که امکان مشاهده مستقیم جنین را فراهم می‌کند و اطلاعات ارزشمندی برای مراقبت صحیح از بارداری در اختیار پزشک قرار می‌دهد. به همین دلیل، بیشتر پزشکان و ماماها آن را بخش مهمی از مراقبت‌های دوران بارداری می‌دانند.

پیش از انجام سونوگرافی باید هدف آن برای شما توضیح داده شود تا در صورت مشاهده یافته‌های غیرمنتظره آمادگی لازم را داشته باشید.

همچنین باید توجه داشت که سونوگرافی صددرصد دقیق نیست. ممکن است برخی مشکلات را نشان ندهد یا گاهی یافته‌ای را به اشتباه غیرطبیعی گزارش کند. در چنین شرایطی ممکن است انجام سونوگرافی مجدد یا آزمایش‌های تکمیلی ضروری باشد. گاهی نیز ممکن است در سونوگرافی یک مشکل مطرح شود اما پس از تولد، مشکل دیگری تشخیص داده شود.

نتایج سونوگرافی ممکن است بلافاصله پس از انجام بررسی یا در زمان دیگری توسط پزشک تفسیر و اعلام شود که این موضوع به نحوه ارائه خدمات در مرکز درمانی بستگی دارد.

سونوگرافی صرفاً برای دیدن جنین

دیدن تصاویر جنین می‌تواند تجربه‌ای بسیار لذت‌بخش و خاطره‌انگیز باشد. به همین دلیل، برخی مراکز سونوگرافی‌هایی را صرفاً برای تهیه تصاویر یا فیلم از جنین ارائه می‌کنند.

با این حال باید توجه داشت که هدف سونوگرافی پزشکی، بررسی سلامت مادر و جنین و تشخیص مشکلات احتمالی است، نه صرفاً تهیه تصاویر.

از سوی دیگر، حتی سونوگرافی‌هایی که فقط برای مشاهده جنین انجام می‌شوند نیز ممکن است به‌طور اتفاقی وجود یک مشکل را آشکار کنند. همچنین این نوع سونوگرافی‌ها معمولاً به دقت و جامعیت سونوگرافی پزشکی انجام نمی‌شوند و ممکن است برخی یافته‌های مهم را نشان ندهند؛ بنابراین تفاوت قابل توجهی میان سونوگرافی پزشکی و سونوگرافی صرفاً تفریحی وجود دارد.

آخرین به‌روزرسانی: سپتامبر ۲۰۱۹

سلب مسئولیت

محتوای این بروشور/ و بسایت صرفاً برای اطلاع رسانی عمومی ارائه شده است و نباید به عنوان جایگزین توصیه پزشکی تخصصی در نظر گرفته شود. پیش از انجام یا خودداری از هر اقدامی بر اساس این اطلاعات، لازم است مشاوره پزشکی حرفه‌ای متناسب با شرایط فردی خود دریافت کنید. اگرچه تلاش شده اطلاعات به روز باشد، هیچ‌گونه تضمینی در مورد دقت، کامل بودن یا به روز بودن محتوا ارائه نمی‌شود.

مترجم:

دکتر آناهیتا دادعلی، پزشک، لینکلن شایر، انگلستان

ویراستار:

دکتر سولماز پیری: پریناتولوژیست، سفیر ایزوگ در خاورمیانه و شمال آفریقا و عضو کمیته‌های بیسیک ترینینگ و ویزوگ